

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง สิ่งสำคัญที่จะต้องพิจารณาเป็นประการแรกก็คือ การพัฒนาคุณภาพของประชากร ในขณะเดียวกันที่มีคุณภาพ ย่อมสามารถช่วยพัฒนาประเทศไทยให้มีความเจริญก้าวหน้าได้มากขึ้น การช่วยทำให้ประชากรมีคุณภาพก็โดยการวางรากฐานการศึกษาให้กับคนในประเทศ ทั้งนี้เพราะว่า การศึกษาเปรียบเสมือนเป็นบันไดขั้นแรกที่จะนำไปสู่การมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องต่าง ๆ มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา ตลอดจนคิดประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ

มนุษย์อาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้มาเป็นเวลาช้านาน ในทุกวันนี้ การอ่านก็ยังมีบทบาทสำคัญ สำหรับการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ของนักเรียน นิสิต นักศึกษา และประชาชนทั่วไป เพราะการบันทึกความรู้ที่ค้นพบตั้งแต่อดีตจนกระทั่งปัจจุบัน มักจะทำได้เป็นลายลักษณ์อักษร รวบรวมไว้ในหนังสือ เป็นคำรับคำราว สามารถหาอ่านได้แม้จะพ้นวัยเรียนไปแล้วก็ตาม เป้าหมายของการศึกษาในขั้นพื้นฐาน จึงมุ่งให้ผู้เรียนมีทักษะในการอ่านออกเขียนได้ กว้างขวางว่าผู้เรียนจะได้อาศัยทักษะดังกล่าวเพื่อการแสวงหาความรู้ต่อไป ด้วยเหตุนี้คุณภาพของคนในประเทศจึงอาจวัดได้จากจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ หากประเทศใดมีจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือหรืออ่านหนังสือไม่ออกอยู่เป็นจำนวนมาก ย่อมแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นยังจัดเป็นประเทศที่ไม่พัฒนา ซึ่งจากการสำรวจจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือของประเทศสมาชิกยูเนสโกในปี 2523 พบว่าประเทศไทยมีจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ ร้อยละ 21.4 ของจำนวนประชากร (การรู้หนังสือ : ความหวังของประเทศไทย 2525 : 8 - 16) จากตัวเลขดังกล่าว จักได้ว่าประเทศของเรายังมีผู้ไม่รู้หนังสืออยู่เป็นจำนวนมาก ซึ่งจะเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างยิ่งหากไม่พิจารณาหาทางแก้ไข

การพยายามขยายการศึกษาภาคบังคับจากรัฐประณมปีที่สี่ เป็นรัฐประณมปีที่หก เพื่อยืดเวลาการอยู่ในโรงเรียนของเด็กให้มากขึ้น อีกทั้งการพยายามเพิ่มขีดความสามารถในการรับ

นักเรียนเข้าศึกษาต่อในระดับต่อจากการศึกษามัธยมศึกษา ย่อมจะเป็นการช่วยลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือลงได้ทางหนึ่ง อย่างไรก็ตาม กลับปรากฏว่า ผู้ที่เรียนจบการศึกษามัธยมศึกษาไปแล้ว แต่ยังไม่อ่านหนังสือไม่ออกก็มีไม่น้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเขาไม่ได้รับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านมาตั้งแต่เด็ก เมื่อออกจากโรงเรียนไปแล้วทำให้ไม่สนใจการอ่านหนังสือ ปล่อยให้ผ่านไป ทำให้ลืมได้ เพราะการอ่านหนังสือเป็นทักษะที่จะต้องได้รับการฝึกฝนอยู่เป็นนิจ จึงจะทำให้มีความสามารถในการอ่านได้ดี หลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรในด้านความรู้และทักษะขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิตไว้ประการหนึ่งว่า ".... ให้มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชน และแหล่งความรู้ต่าง ๆ" (กรมวิชาการ 2520 : 15) การสอนให้นักเรียนเพียงแต่อ่านออกเขียนได้คงยังไม่เป็นการเพียงพอ จุดหมายปลายทางนั้นควรจะให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านติดตัวไป เพื่อว่าเมื่อจบออกจากโรงเรียนไปแล้ว เขาจะได้อาศัยการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ได้อย่างกว้างขวาง อันจะเป็นการช่วยทำให้ชีวิตของเขาสมบูรณ์และมีค่ายิ่งขึ้น เพราะการศึกษามีชีวิตอยู่แต่ในห้องเรียนหรือโรงเรียน แต่การศึกษามีอยู่ชั่วชีวิต

รูประนีย์ นาคกรทรรพ์ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านว่า

การอ่านมีความสำคัญมากในชีวิตประจำวันของผู้ที่ใฝ่ใจหาความรู้อยู่เสมอ นอกจากการอ่านจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับใฝ่หาความรู้แล้วยังช่วยให้จิตใจมีความสุข และความเพลิดเพลินอีกด้วย บุคคลที่มีชีวิตยาวนานพบวัยเรียนในโรงเรียนไปแล้วก็ตาม ถ้ามีนิสัยรักการอ่านหนังสือก็จะเป็นผู้มีความรู้ไม่ลาหลัง (รูประนีย์ นาคกรทรรพ์ อ้างถึงในณรงค์ทองปาน 2526 : 6)

สำหรับเยาวชนที่อยู่ในวัยเรียน คุณค่าและความสำคัญของการอ่านหนังสือจะมีผลอย่างมากต่อชีวิตในวันข้างหน้า พระเจ้าวรวงศ์เธอกรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ได้คริสต์ไว้ในพิธีเปิดสัมมนาหนังสือเด็กกลุ่มอายุ 11 ถึง 16 ปี ว่า "หนังสือเป็นอุปกรณ์ที่มีคุณค่าต่อมนุษย์เป็นอันมากการ เสริมสร้างให้เด็กรักการอ่านและรักคุณค่าของหนังสือเป็นสิ่งที่ผู้ใหญ่ควรกระทำด้วยเป็นเสมือนการแผ้วทางชีวิตไปสู่อนาคตอันแจ่มใสเป็นวิวัฒนาการที่แนบเนียนและงดงาม" (กรมวิชาการ 2520 : 1)

การปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็ก เปรียบเสมือนการมอบสมบัติอันมีค่ามหาศาล เพราะความรู้ที่ได้จากการอ่านย่อมเป็นทุนในตัวเด็กที่จะแสวงหาความรู้สูง ๆ ขึ้นไป การศึกษาค้นคว้าตนเองจากการอ่านย่อมเป็นผลดีเสมอ เป็นการลงทุนน้อยแต่ได้ผลมาก ทำให้เด็กเป็นผู้มี

แนวความคิดเห็นกว้างขวาง รู้จักใช้เหตุผล ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และรู้จักเลือกนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตน (รสา วงศ์ยังอยู่ 2520 : 24)

สายสุรี จุติกุล เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ได้กล่าวถึงนิสัยรักการอ่านไว้ในตอนหนึ่งของการแถลงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดประกวดแข่งขันหนังสือสำหรับเด็กวัย 13 - 19 ปี ไว้ว่า "เด็กไทยมีนิสัยรักการอ่านน้อยมาก จากการวิจัยพบว่าระดับสติปัญญาของเด็กไทยนั้น ยังพัฒนาไปช้ากว่าเด็กต่างชาติ โดยเฉพาะในอเมริกา และยุโรป 1 - 3 ปี สาเหตุส่วนหนึ่งเพราะเราอ่านไม่พอ" (ไทยรัฐ, 14 พฤศจิกายน 2527) การปลูกฝัง และส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านจะสามารถช่วยพัฒนาความรู้ความคิดให้เยาวชนของชาติ เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ อย่างไรก็ตาม แม้จะได้มีการตระหนักถึงความสำคัญของการอ่าน และความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเยาวชน แต่สภาพความเป็นจริงในสังคม สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็กในทุกวันนี้ ไม่ว่าจะเป็นการผูกพันราวดอกเห็ดของสถานเริงรมย์ต่าง ๆ อาทิ เช่น คิสโก้เรค ลานสเกต ศูนย์การค้าต่าง ๆ หรือจะเป็นความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ทำให้สื่อต่าง ๆ ในการให้ความรู้ ความบันเทิง ightพัฒนาไปมาก ทั้งภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดีโอ สิ่งเหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลต่อการดึงดูดความสนใจของเยาวชนไปจากการอ่านหนังสือได้ไม่น้อย เพราะการอ่านหนังสือต้องใช้ความคิด พิจารณา ใช้จินตนาการที่กว้างไกล แต่ภาพยนตร์ โทรทัศน์ หรือวีดีโอ ightเปลี่ยนจินตนาการให้กลายเป็นภาพและเสียงได้ฉับและคม สะดวกสบายกว่าการอ่านเป็นไหน ๆ ทำให้เกิดเป็นห่วงไม่ไ้กว่า การใช้เวลาว่างของเด็กจะหมดไปกับสิ่งเหล่านี้และมาแย่งเอาเวลาอ่านหนังสือไปหมด ยิ่งไปกว่านี้ วิถีชีวิตของคนในเมืองหลวงก็เต็มไปด้วยปัญหา ร้อยแปด ปัญหา การจราจรแออัดบนท้องถนน ปัญหาค่าครองชีพ ปัญหาการว่างงาน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนทำให้การดำเนินชีวิตของผู้คนดูสับสนวุ่นวาย ต้องค้นร่นต่อสู้ แทบจะไม่มีเวลาเป็นของตัวเอง ทำให้ดูเหมือนว่าวิถีของคนเราในทุกวันนี้จำต้องห่างไกลจากการอ่านหนังสือออกไปทุกที ยิ่งเยาวชนของเราไม่ได้รับการปลูกฝังนิสัยรักการอ่านมาตั้งแต่เล็ก ๆ ยิ่งทำให้มองเห็นและเชื่อได้ว่าอนาคตของพวกเขาจะต้องหลงระเริงไปกับสิ่งบันเทิงใจที่รายล้อมอยู่รอบ ๆ ตัวเขา มากกว่าที่จะหยิบหนังสือมาอ่านค้นคว้าหาความรู้และความเพลิดเพลิน

ท่ามกลางชีวิตที่ยุ่งยากและสับสนขึ้นทุกวัน ท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยสิ่งเข้ายวนใจ และท่ามกลางสื่ออื่น ๆ ที่มีการพัฒนาคุณภาพไปไกล สามารถดึงดูดความสนใจและ

เข้าถึงผู้คนได้มากกว่า ทำให้เกิดข้อสงสัยว่าการอ่านจะเป็นกิจกรรมที่ถูกละเลยในชีวิตประจำวันไปมากที่สุด เกี่ยวกับปัญหานี้ เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ กวีซีไรต์ ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นไว้อย่างน่าฟังว่า การอ่านไม่มีวันจะกลายเป็นกิจกรรมที่ถูกละเลยตลอดไป เพราะการอ่านมีคุณสมบัติเหนือกว่าสิ่งอื่น ๆ ตรงที่ผู้อ่านสามารถอยู่กับตัวเองได้ตลอดเวลาการอ่าน สามารถถกค้นใคร่ครวญแสวงหาตัวเอง ทำความรู้จักกับตัวเองออกจากภายใน ความอภิมรย์ มันเหิงที่ได้ ก็เป็นสมบัติส่วนตัวลึกซึ้งจับใจกว่าสิ่งอื่น ๆ จะให้ได้ (เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ อ้างถึงใน องค์อร เจกพิจารณ์ 2527 : 89 - 90) จากความเห็นข้างต้นนี้ทำให้เกิดความมั่นใจว่า ไม่มีทางหรือเป็นไปได้ที่การอ่านจะถูกละเลย เพียงแต่อาจจะอ่านมากขึ้นหรือลดลงเท่านั้น ปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรจึงจะทำให้เยาวชนของเราหันมาอ่านหนังสือกันมาก ๆ อ่านจนติดเป็นนิสัย และกลายเป็นผู้ที่รักการอ่านไปมากที่สุด

การอ่านจึงเป็นการตอบสนองอย่างหนึ่ง การตอบสนองชนิดนี้จะได้รับอิทธิพลจากการรูงใจ และจากการกระทำที่เป็นนิสัย พฤติกรรมการอ่านส่วนหนึ่งเกิดขึ้นจากความสนใจ (Smith, Dechant. 1977 : 10 - 11) การอ่านจึงเป็นเรื่องของนิสัยและความสนใจ ความพยายามที่จะทำให้เด็กอ่านหนังสือมาก ๆ จึงขึ้นอยู่กับการสร้างนิสัยในการอ่าน และการสร้างแรงรูงใจ อย่างไรก็ตาม ขั้นตอนของการพัฒนาการอ่านจากทักษะขั้นมูลฐานไปจนถึงระดับนิสัยรักการอ่าน มีอิทธิพลจากองค์ประกอบต่าง ๆ อยู่หลายประการ สมิต และจอห์นสัน (Smith, Johnson 1976 : 20 - 27) ได้ชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่มีผลต่อการพัฒนาทางการอ่านของเด็กว่าขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ทักษะที่ขึ้นอยู่กับบุคลิกและความพร้อม แรงรูงใจ สภาพร่างกาย สภาพอารมณ์ สภาพแวดล้อมทั้งที่บ้านและโรงเรียน

ในรายงานการวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจความสนใจ และรสนิยมของเด็กวัยรุ่นอเมริกาเกี่ยวกับการอ่าน ก่องแก้ว เจริญอักษร ซึ่งเป็นผู้รวบรวมและเขียนรายงานนี้ ได้สรุปว่า สิ่งแวดล้อมเป็นต้นว่า ครอบครัว สื่อมวลชน ประสมการณ์ในโรงเรียน เหล่านี้ล้วนมีอิทธิพลในการเสริมสร้างหรือบั่นทอนให้เด็กอ่านหนังสือมากหรือน้อยได้ทั้งนั้น โดยเฉพาะครอบครัวนั้น จะมีอิทธิพลมากที่สุด (ก่องแก้ว เจริญอักษร 2517 : 37 - 38) ข้อสรุปนี้ได้สอดคล้องกับความคิดเห็นของซีเมต (Zimet 1972 : 21) ซึ่งได้อ้างถึงงานวิจัยของแมคคาร์thy และคณะ (Macarthy et.al.) ที่ว่า เด็กที่เป็นนักอ่าน มักจะมาจากครอบครัวซึ่งการอ่านเข้าไปมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันที่บ้าน นอกจากนี้สไตเกอร์ (Staiger 1977 : 23) ยังได้

ย่ำว่า เป็นที่ยอมรับแล้วว่ารูปแบบของการอ่านหนังสือภายในครอบครัว การมีหนังสืออ่านที่สามารถหาอ่านได้ง่ายภายในครอบครัว และทัศนคติที่มีต่อการเรียนรู้สิ่งที่อยู่ในโลกรอบตัวเราของครอบครัว มีส่วนช่วยวางรากฐานของการสร้างนิสัยในการอ่าน

นอกจากองค์ประกอบที่มาจากที่บ้าน และลักษณะในตัวของเด็กบางประการที่มีอิทธิพลต่อการอ่านแล้ว โรงเรียนก็นับว่ามีบทบาทสำคัญในการสร้างเสริมนิสัยรักการอ่านให้กับนักเรียนในเรื่องนี้ครูชิลล่า (Drucilla 1978 : 112 - 118) ซึ่งเป็นครูบรรณารักษ์ และสอนวิชาภาษาอังกฤษ ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษาว่า วิธีการใดจะเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการส่งเสริมการอ่านอย่างเสรีในโรงเรียน ผลการวิจัยทำให้เธอได้ข้อสรุปว่า การได้มีโอกาสเข้ามาในห้องสมุดและพบเห็นสิ่งต่าง ๆ การจัดห้องสมุดให้สะอาดน่าสนใจ การแนะนำการอ่าน การจัดห้องสมุดในชั้นเรียน อิทธิพลจากเพื่อนนักเรียนและครู การประชาสัมพันธ์ห้องสมุดในชั้นเรียน และในบริเวณโรงเรียน สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้นนี้ จะช่วยส่งเสริมการอ่านและทำให้เด็กอ่านหนังสือมากขึ้น

บทบาทของสื่อมวลชนต่อการอ่านหนังสือของเด็ก ก็นับว่ามีความสำคัญอยู่ไม่น้อย งานวิจัยเกี่ยวกับการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทย ซึ่งดำเนินงานโดยกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการในปีพุทธศักราช 2519 พบว่าแรงจูงใจที่ทำให้นักเรียนทั้งระดับประถม มัธยม สนใจอ่านหนังสือมากที่สุดคือ การดูภาพยนตร์จากโรงภาพยนตร์ รองลงไปได้แก่ การดูภาพยนตร์จากโทรทัศน์ การอ่านบทวิจารณ์ในหนังสือ การฟังครูหรือบรรณารักษ์แนะนำ (กรมวิชาการ 2519 : 106)

จากความเห็นของนักวิชาการ ผู้เกี่ยวข้อง และจากงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการอ่านสามารถใช้เป็นที่ยืนยันได้อย่างกว้าง ๆ การสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กและเยาวชน จะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งจากที่บ้าน ทางโรงเรียน และสื่อมวลชน นอกจากนี้ลักษณะในตัวเด็กก็อาจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการอ่านอยู่ไม่น้อย เช่นในเรื่อง ระดับสติปัญญา ความพร้อม ความสนใจ การรู้จักใช้เวลาว่าง อย่างไรก็ดี งานวิจัยเกี่ยวกับการอ่านมักจะศึกษาในเรื่องความสนใจในการอ่าน และวิธีการสอนอ่าน ส่วนงานวิจัยที่พยายามจะศึกษากับเด็กที่มีนิสัยรักการอ่านจริง ๆ เพื่อจะตอบคำถามว่า อะไรมีอิทธิพลหรือมีส่วนสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือมาก ๆ งานวิจัยในทำนองนี้ยังไม่ค่อยได้ศึกษากัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาค้นคว้า มีองค์ประกอบอะไรบ้างที่มีส่วนสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่าน ทั้งนี้โดยศึกษากับเด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งในเขต

กรุงเทพมหานคร สาเหตุที่เลือกศึกษากับนักเรียนในระดับนี้เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้อ่านผลงานวิจัยของแลมเม่ (Lamme 1976 - 77 : 21) ซึ่งได้อ้างถึงข้อสรุปของนักวิจัยกลุ่มหนึ่งที่สนใจศึกษาเกี่ยวกับนิสัยในการอ่านของเด็ก โดยระบุว่า ช่วงอายุที่เหมาะสมสำหรับการศึกษานิสัยในการอ่าน จะต้องอยู่ในช่วง 10 - 13 ปี เนื่องจากเด็กในช่วงอายุนี้ จะชอบอ่านหนังสือมาก ดังนั้นเมื่อมองย้อนถึงระบบการศึกษาในบ้านเราก็พบว่า จะเป็นเด็กในระดับชั้นประถมห้ถึงมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง แต่การศึกษาในระดับมัธยมเป็นการศึกษาภายหลังภาคบังคับและจะเป็นพื้นฐานสำหรับการเรียนในระดับสูงต่อไป ผู้เรียนในระดับนี้จึงต้องเป็นผู้ที่ชวนชวายุใฝ่ใจหาความรู้อยู่เสมอ ต้องรักการอ่าน จึงจะสามารถประสบความสำเร็จในการเล่าเรียนได้ การศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งซึ่งเป็นปีแรก จึงนับว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งยวดที่จะต้องทำให้เด็กสนใจการอ่านหนังสือ และมีนิสัยรักการอ่านเพื่อการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองให้กว้างไกลออกไป ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษากับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งโดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลที่ได้จากการวิจัยคงจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการอ่าน ทำให้เด็กรักการอ่านมากขึ้น อันจะก่อให้เกิดนิสัยรักการอ่านติดตัวเยาวชนของเราไปตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนิสัยรักการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งกับองค์ประกอบทางค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่บ้าน องค์ประกอบทางค่านตัวนักเรียน และองค์ประกอบทางค่านโรงเรียน
2. เพื่อศึกษาว่าองค์ประกอบทางค่านสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่บ้าน องค์ประกอบทางค่านตัวนักเรียนและองค์ประกอบทางค่านโรงเรียน องค์ประกอบใดที่มีส่วนร่วมในการอธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านด้วยปริมาณมากที่สุดเท่าใด
3. เพื่อศึกษานิสัยรักการอ่านของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง ทั้งหญิงและชาย

ขอบเขตของการวิจัย

ผลการวิจัยที่เกี่ยวกับนิสัยในการอ่าน ดังได้กล่าวไว้ในความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาข้างต้น ได้ชี้ให้เห็นว่า องค์ประกอบที่บ้านทางโรงเรียนและที่เกี่ยวกับตัวเด็กเอง ล้วนมี

บทบาทสำคัญในการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านให้กับเด็ก และช่วงอายุที่เหมาะสมสำหรับประชากรที่ใช้ในการวิจัย อยู่ระหว่าง 10-13 ปี ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งทั้งหญิงและชายของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตกรุงเทพมหานคร
2. องค์ประกอบที่นำมาศึกษาเพื่อช่วยทำนายหรืออธิบายความแปรปรวนของนิสัยรักการอ่านของนักเรียน ประกอบด้วยองค์ประกอบทางสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมทางบ้าน องค์ประกอบทางค่านักเรียน และองค์ประกอบทางค่านโรงเรียน

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

1. ค่าตอบแทนที่ได้จากแบบสอบถามและแบบสำรวจเป็นค่าตอบแทนที่คอยด้วยความเต็มใจ
2. ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลที่ค้างกัน ไม่มีผลต่อค่าตอบแทนของนักเรียน

ความไม่สมบูรณ์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้อาจเกิดความไม่สมบูรณ์ขึ้นได้ อันเนื่องมาจากการศึกษาจากองค์ประกอบเพียงบางด้าน และตัวแปรในแต่ละด้านที่นำมาศึกษา อาจไม่ครอบคลุมรายละเอียดทุกด้านในแต่ละองค์ประกอบ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

นิสัยรักการอ่าน หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความชอบอ่านหนังสือของบุคคล เป็นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยสม่ำเสมอเป็นประจำ อันได้แก่ การใช้เวลาว่าง วิธีการได้หนังสือมาอ่าน ลักษณะการอ่าน การมีรสนิยมในการอ่าน การใช้บริการห้องสมุด การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ได้อ่าน การกำหนดกลยุทธ์ประสงค์ในการอ่าน ซึ่งนิสัยรักการอ่านนี้สามารถวัดได้จากแบบสำรวจนิสัยในการอ่านที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่งซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2527

โรงเรียนมัธยมศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่เปิดสอนในระดับมัธยมศึกษา สังกัดกองการ

มัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร

องค์ประกอบทางค่านสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสภาพแวดล้อมที่บ้าน หมายถึง ลักษณะหรือสภาพโดยทั่วไปทางครอบครัวของนักเรียน อันได้แก่ อาชีพของบิดามารดา ระดับการศึกษาของบิดามารดา จำนวนบุคคลในครอบครัว ลักษณะของบ้านพักอาศัย รายได้ของครอบครัว จำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษาอยู่ ลักษณะการซื้อหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารอ่าน ภายในบ้าน

องค์ประกอบทางค่านตัวนักเรียน หมายถึง ลักษณะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน โดยตรง ประกอบด้วย การเรียนชั้นอนุบาล ปริมาณเวลาที่ช่วยทำงานบ้านต่อสัปดาห์ ปริมาณเวลาที่ใช้ทำการบ้านแต่ละวัน จำนวนเงินค่าขนมที่ได้รับต่อสัปดาห์ ปริมาณเวลาที่ใช้ดูโทรทัศน์ต่อสัปดาห์ ประเภทของรายการโทรทัศน์ที่ชมมากที่สุด ความถี่ในการไปชมภาพยนตร์ตามโรงภาพยนตร์ต่อเดือน ประสบการณ์การส่งเสริมการอ่านที่ได้รับจากที่บ้าน และโรงเรียน

องค์ประกอบทางค่านโรงเรียน หมายถึง ลักษณะโดยทั่วไปของโรงเรียนได้แก่ ปริมาณหนังสือ วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ที่มอบเป็นประจำ อัตราส่วนจำนวนหนังสือในห้องสมุดต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด อัตราส่วนพื้นที่ห้องสมุดต่อจำนวนนักเรียนทั้งหมด เวลาให้บริการของห้องสมุดในแต่ละวัน และบรรยากาศในห้องสมุดความการรับรู้ของนักเรียน

อาชีพที่คงไว้วิชาชีพ หมายถึง อาชีพที่คงไว้ความรู้เฉพาะด้านในระดับสูง อันได้แก่ หมายความรู้ สถาปนิก วิศวกร แพทย์ ครู เป็นต้น

จำนวนบุคคลที่อาศัยอยู่ในบ้าน หมายถึง จำนวนคนทั้งหมดที่อาศัยอยู่ในบ้านเดียวกับนักเรียน โดยนับรวมตัวนักเรียนด้วย

รายได้ของครอบครัว หมายถึง เงินรายได้ของบิดามารดา หรือของผู้ที่ช่วยเหลือทางการเงินรวมกันในแต่ละเดือน

จำนวนพี่น้องที่กำลังศึกษาอยู่ หมายถึง จำนวนพี่น้องของนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในระดับชั้นต่าง ๆ โดยไม่นับรวมตัวนักเรียน

จำนวนเงินค่าขนมที่ได้รับต่อสัปดาห์ หมายถึง จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับในวันที่ไม่

โรงเรียน รวมทั้งจำนวนเงินที่ได้รับเป็นค่าขนมในวันหยุด โดยคิดรวมทอส์ปักษ์

ประสมการณ์การส่งเสริมการอ่านจากที่บ้าน หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทางบ้านจัดให้นักเรียน ทั้งนี้ตามการรับรู้ของนักเรียน และประสมการณ์วัดได้จากแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประสมการณ์การส่งเสริมการอ่านจากทางโรงเรียน หมายถึง กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ทางโรงเรียนที่นักเรียน เรียนอยู่ ได้จัดให้ตามการรับรู้ของนักเรียน และประสมการณ์วัดได้จากแบบสำรวจที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ปริมาณหนังสือ วารสาร นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ที่มอบเป็นประจำ หมายถึง จำนวนรายการหนังสือพิมพ์ วารสาร นิตยสารที่ห้องสมุดโรงเรียนได้ซื้อเข้าห้องสมุด เมื่อถึงกำหนดออก

บรรยากาศในห้องสมุดตามการรับรู้ของนักเรียน หมายถึง ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพของห้องสมุดโรงเรียนในก้านต่าง ๆ ตามที่ระบุไว้ในแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมในการ เสริมสร้างและปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้กับเด็กและเยาวชน ได้ทราบและตระหนักถึงบทบาทขององค์ประกอบที่มีส่วนสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นบิดามารดา ผู้ปกครอง ครู โรงเรียน รวมทั้งสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ได้ทราบถึงแนวทางในการส่งเสริมการอ่านที่มีส่วนสัมพันธ์กับนิสัยรักการอ่านมากที่สุด เพื่อนำไปดำเนินการในอันที่จะปลูกฝังนิสัยรักการอ่านให้แก่เด็กและเยาวชน
3. เพื่อให้เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับนิสัยในการอ่านของนักเรียน สำหรับผู้ที่สนใจทางก้านนี้